

580.

На основу члана 56. ст. 1. до 4. и члана 58. став 3. Закона о стандардизацији („Службени лист СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директор Савезног завода за стандардизацију издаје

НАРЕДБУ

О ОБАВЕЗНОМ АТЕСТИРАЊУ ТРАНСФОРМАТОРА ЗА РАЗДВАЈАЊЕ И СИГУРНОСНИХ ТРАНСФОРМАТОРА ЗА РАЗДВАЈАЊЕ

1. Обавезном атестирању подлежу трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање, хлађени ваздухом, за прикључак на мрежни напон до 660 V, једнофазни снаге до 10 kVA или трофазни снаге до 16 kVA, намењени за употребу или за уградњу у апарате и електричне инсталације у домаћинству и сличну употребу (у даљем тексту: производи), на које се односе:

а) југословенски стандард JUS N.H8.010 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Општи услови испитивања;

б) југословенски стандарди којима се утврђују допунски технички услови по врстама производа, и то:

1) JUS N.H8.020 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Трансформатори за играчке. Допунски технички услови;

2) JUS N.H8.021 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Трансформатори за звонца. Допунски технички услови;

3) JUS N.H8.022 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Трансформатори за светлећа тела класе III са сијалицама са жичном нити. Допунски технички услови;

4) JUS N.H8.023 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Сигурносни трансформатори за општу примену. Допунски технички услови;

5) JUS N.H8.024 - Трансформатори за раздвајање и сигурносни трансформатори за раздвајање. Трансформатори за општу примену. Трансформатори за бријање апарата и јединице за напајање бријаћих апарата. Допунски технички услови.

Под сличном употребом, у смислу ове наредбе, подразумева се употреба производа који нису искључиво намењени употреби у домаћинству, али могу бити извор опасности за кориснике, нпр. у образовним установама, здравству, трговини и сл.

2. Поступак атестирања производа из тачке 1. ове наредбе спроводи се на исти начин за домаће производе и производе из увоза, и садржи:

а) атестирање типа производа;

б) контролу саобразности производа атестираном типу, која се спроводи једанпут у две године.

Под типом производа, у смислу ове наредбе, подразумева се производ одређеног произвођача са истим техничко-конструкцијским карактеристикама и за исту намену.

3. Карактеристике квалитета производа из тачке 1. ове наредбе утврђене су у југословенским стандардима из те тачке и овом наредбом.

4. Испитивању производа у поступку атестирања подлежу следеће карактеристике квалитета производа из тачке 3. ове наредбе, и то:

а) за испитивање типа;

1) назване вредности;

- 2) подела;
 - 3) натписи и ознаке;
 - 4) заштита од електричног удара;
 - 5) промена напона напајања;
 - 6) излазни напон и излазна струја под оптерећењем;
 - 7) излазни напон у празном ходу;
 - 8) напон кратког споја;
 - 9) загревање;
 - 10) заштита од кратког споја и преоптерећења;
 - 11) механичка чврстоћа;
 - 12) заштита од воде и влаге;
 - 13) отпорност изолације и диелектричка чврстоћа;
 - 14) израда;
 - 15) саставни делови;
 - 16) унутрашње ожичење (везе);
 - 17) прикључак на мрежу и спољашњи савитљиви проводници и гајтани;
 - 18) прикључци на спољашње проводнике;
 - 19) заштитно земљење;
 - 20) вијци и спојеви;
 - 21) пузне стазе и ваздушни размапи;
 - 22) отпорност према топлоти, ватри и стварању проводних стаза;
 - 23) отпорност према рђању;
 - 6) за контролу саобразности производа атестираном типу:
 - 1) називне вредности;
 - 2) подела;
 - 3) натписи и ознаке;
 - 4) заштита од електричног удара;
 - 5) излазни напон и излазна струја под оптерећењем;
 - 6) загревање;
 - 7) заштита од кратког споја и преоптерећења;
 - 8) механичка чврстоћа;
 - 9) отпорност изолације и диелектричка чврстоћа;
 - 10) саставни делови;
 - 11) заштитно земљење;
 - 12) отпорност према топлоти, ватри и стварању проводних стаза.
5. Карактеристике квалитета производа из тачке 3. ове наредбе испитују се, и то:
- а) у поступку атестирања типа производа - на начин и методама утврђеним овом наредбом и у југословенским стандардима из тачке 1. ове наредбе;
 - б) у поступку контроле саобразности производа атестираном типу, испитивање садржи само провере и поређења неопходне за давање оцене о саобразности атестираном типу производа, као што су визуелне и ручне провере или поређења, утврђивање вредности електричних и других битних величина директним мерењем и сл.
6. Испитивању производа у поступку атестирања из тачке 2. ове наредбе приступа се:
- а) по пријему захтева за атестирање производа ради прибављања атеста или контроле саобразности производа атестираном типу, који произвођач, увозник или заступник подноси организацији овлашћеној за атестирање производа из тачке 1. ове наредбе, заједно са потребним прилозима.
- Захтев за атестирање производа подноси се на утврђеном обрасцу и садржи:
- 1) сврху подношења захтева;
 - 2) податке о подносиоцу захтева и о произвођачу;
 - 3) податке о производу и о количини производа;
 - 4) податке о месту производње и о месту узимања узорка;
 - 5) електричне и друге шеме;
 - 6) цртеже склопова, пресека и др.;
 - 7) спецификацију саставних делова и материјала;
 - 8) доказе или изјаве о саобразности саставних делова и материјала југословенским стандардима и другим прописима;
 - 9) техничко упутство, декларацију и ознаке потребне у промету;
 - 10) податке о раније прибављеном атесту или сличну страну исправу;
 - 11) потпис одговорног лица и печат подносиоца захтева;
- б) пошто организација удруженог рада овлашћена за атестирање потврди, на утврђеном обрасцу записника о

узимању узорка, да је узорак који је узела на лицу места или приспели узорак погодан за захтевану сврху испитивања.

Записник о узимању узорка садржи:

- 1) сврху узимања узорка;
- 2) фирму, односно назив и седиште организације која узима узорак и организације која је поднела захтев за атестирање;
- 3) податке о производу, узорку и месту узимања узорка;
- 4) податке о начину узимања узорка (преузимање достављеног узорка или узимање узорка од произвођача, увозника или заступника);
- 5) оцену погодности узорка за испитивање (у погледу оштећења, потребног броја јединица производа итд.);
- 6) податке о количини производа на коју се узорак за испитивање односи (производна или увозна партија, редовна производња итд.);
- 7) датум, потпис и печат подносиоца захтева за атестирање и организације овлашћене за атестирање производа из тачке 1. ове наредбе.

7. Величина узорка за испитивање и други захтеви у вези са узимањем узорка ради спровођења поступка наведеног у тачки 2. ове наредбе утврђени су у југословенским стандардима из тачке 1. ове наредбе, ако овом наредбом није другачије прописано.

Величина узорка за испитивање, по правилу, садржи најмање једну јединицу производа одређеног типа. За фамилију производа истог типа, испитују се најмање две различите јединице производа, а потребан обим испитивања, избор и потребан број јединица производа одређује организација овлашћена за атестирање производа из тачке 1. ове наредбе.

Узорак за испитивање типа производа, по правилу, доставља подносилац захтева организацији удруженог рада овлашћеној за атестирање, а узимање узорка ради контроле саобразности атестираном типу код подносиоца захтева омогућава и обезбеђује произвођач, увозник, односно заступник стране фирме.

Организација удруженог рада овлашћена за атестирање враћа испитани узорак подносиоцу захтева за атестирање, уз одговарајуће мере обезбеђења узорка (пломба, ознаке итд.).

8. Извештај о испитивању производа из тачке 1. ове наредбе издаје организација удруженог рада овлашћена за атестирање, непосредно по окончању испитивања, на утврђеном обрасцу, који садржи:

- 1) сврху испитивања;
- 2) податке о овлашћењу и фирму, односно назив и седиште организације овлашћене за атестирање;
- 3) податке о подносиоцу захтева и произвођачу;
- 4) податке о производу и количини производа на коју се односи извештај о испитивању;
- 5) број и датум извештаја о испитивању;
- 6) податке о узорку, месту и начину узимања узорка;
- 7) податке о југословенским стандардима и прописима по којима је извршено испитивање;
- 8) податке о врстама испитивања, прописаним и испитивањем утврђеним вредностима, натписима и ознакама;
- 9) оцену резултата испитивања;
- 10) потпис овлашћеног радника и лица које руководи испитивањем;
- 11) печат организације овлашћене за атестирање.

9. Атест издаје организација овлашћена за атестирање производа, на утврђеном обрасцу, за сваки тип или фамилију производа истог типа.

Атест за производе из тачке 1. ове наредбе важи десет година.

Измене конструкције и/или материјала, места производње и слично што може утицати на квалитет атестираног производа, морају се пријавити организацији овлашћеној за атестирање која је издала атест, ради поновног атестирања производа.

Атест и извештај о испитивању, као његов саставни део, чувају се још три године од дана кад су престали да важе.

10. Изглед и начин ношења атестног знака за производе из тачке 1. ове наредбе утврђени су Наредбом о из-

гледу и употреби атестног знака („Службени лист СФРЈ”, бр. 4/79 и 31/81), с тим што се утврђује и следеће:

а) висина (В) атестног знака, која може бити од 3 до 25 mm;

б) допунска словна ознака NH, која означава групу и подгрупу југословенског стандарда коме припада производ;

в) допунска бројчана двоцифрена ознака за идентификацију организације која је издала атест;

г) да се означавање атестним знаком врши на самом производу.

За производе изузетно малих димензија, атестни знак без допунских ознака налази се на производу, а са допунским ознакама - и на паковању или етикети;

д) да је словно-бројчана ознака паралелна са спољном страном атестног знака. Дужина ознаке једнака је дужини спољне стране атестног знака, а висина ознаке једнака је једној четини дужине ознаке;

е) дебелина линија допунских ознака, њихово међусобно одстојање и одстојање према атестном знаку, који износе $A/15$ mm.

11. За атестирање производа из тачке 1. ове наредбе може се овластити организација удруженог рада која у погледу опремљености и стручних квалификација радника и њиховог радног искуства на одговарајућим пословима испуњава следеће услове:

а) да располаже следећом опремом:

1) мерилима електричног напона, струје и снаге класе тачности 1, као и мерилом фактора снаге класе тачности 2,5, одговарајућих мерних опсега;

2) мегаомметром, односно мерилом отпорности изолације класе тачности 5;

3) омметрима, односно мостовима за мерење отпорности (Витстонов мост, Томсонов мост итд.) класе тачности 1;

4) уређајем за испитивање диелектричке чврстоће, мерног опсега до 5 000 V;

5) инструментима за мерење и регистрацију температуре чији је мерни опсег до 250 °C, класе тачности 1;

6) трофазним извором стабилног синусоидног напона од 700 V, 50 Hz, снаге 16 kVA, пада напона који не износи више од 5% испитног напона;

7) једнофазним извором стабилног синусоидног напона до 700 V, 50 Hz, снаге 10 kVA, пада напона који не износи више од 5% испитног напона;

8) регулационим трансформаторима (три монофазна или један трофазни), 220 V/0 до 250 V, 50 Hz, за струју од 16 A;

9) пробним прстом, према југословенском стандарду JUS N.A5.020;

10) уређајем за проверу заштите од хосог прскања водом, према југословенском стандарду JUS N.A5.033;

11) уређајем за проверу заштите од прскајуће воде, према југословенском стандарду JUS N.A5.031;

12) уређајем за проверу заштите од капљица воде, према југословенском стандарду JUS N.A5.034;

13) испитним чекићем, према југословенском стандарду JUS N.A5.044;

14) лоптицом са тековима за проверу отпорности према топлоти, према југословенском стандарду JUS N.A5.050;

15) уређајем за испитивање отпорности чврстог изолационог материјала према стварању површинских и проводних стаза, према југословенском стандарду JUS N.A5.010;

16) направом за проверавање растерећења споја, према југословенском стандарду JUS N.A5.040;

17) комором са влагом, према југословенском стандарду JUS N.A5.032;

18) комором за загревање, мерног опсега до 150 °C ± 5 °C, према југословенском стандарду JUS N.H8.010;

19) моментним кључевима и одвијачима, мерног опсега од 0,1 до 3 N.m;

20) три променљива индуктивна оптерећења за подучје фактора снаге од 0,3 до 0,95 са променљивим отпорницима и одговарајућом помоћном опремом;

21) пробним клином, према југословенском стандарду JUS N.A5.023;

22) крутим пробним прстом, према југословенском стандарду JUS N.A5.024;

23) пробним чепоном, према југословенском стандарду JUS N.A5.028;

24) уређајима и направама за испитивање утврђеним у југословенским стандардима о допунским техничким условима по врстама производа из тачке 1. ове наредбе;

б) да има раднике одговарајућих стручних квалификација и са потребним искуством, и то:

- за послове руковођења испитивањима - дипломираног инжењера електротехничке или машинске струке, или дипломираног физичара, са пет година радног искуства на пословима испитивања електротехничких производа;

- за послове испитивања, и то:

1) дипломираног инжењера електротехничке свертског смера са три године радног искуства на пословима испитивања производа из тачке 1. ове наредбе, и

2) дипломираног инжењера техничке струке или дипломираног физичара са три године радног искуства на пословима испитивања електротехничких производа.

12. Организација овлашћена за атестирање дужна је да у року од шест месеци спроведе поступак атестирања типа производа, а у року од три месеца - поступак контроле саобразности производа атестираном типу.

13. Ова наредба ступа на снагу по истеку једне године од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.

Бр. 07-93/302

30. децембра 1987. године

Београд

Директор
Савезног завода за
стандардизацију,
Вукашина Драгојевић, с. р.